

Правозіркова система каналів своїми вихідними і вхідними мікроканалами з'єднується з усіма структурами всіх ТМТ, з чакровими, оболонковими, сушумновими, мерудандовими, ідовими, пінгаловими, лівозірковими і меридіановими мікроканалами. Міжмікроканаловими з'єднаннями утворюються змішані підсистеми каналів. У правозірковій системі каналів виділяють правий зірковий канал, правозірково-чакрову, правозірково-оболонкову, правозірково-сушумнову, правозірково-мерудандову, правозірково-ідову, правозірково-пінгалову, правозірково-лівозіркову і правозірково-меридіанові підсистеми каналів.

Правозіркова система каналів і її змішані підсистеми каналів розширюють функціональні можливості правого зіркового каналу при інформаційно-енергетичному взаємообміні, забезпеченні і перерозподілі інформаційно-енергетичних матерій між правим зірковим каналом і всіма структурами всіх тіл людини, підвищують надійність і стабільність функціонування правого зіркового каналу, інтегральної системи інформаційно-енергетичних каналів, усіх структур всіх тіл і в цілому тіл та людини.

Правий зірковий канал, правозіркова система інформаційно-енергетичних каналів і її підсистеми каналів є інтегральні, багаторівневі, самодостатні, автоматично саморегульовані автономні мікроканалові утворення, які поєднують автономне і взаємне функціонування з усіма системами каналів у всіх діапазонах електромагнітного спектра тіл людини.

Правозіркова система каналів забезпечує інформаційно-енергетичний взаємообмін між інформаційно-енергетичними полями Землі, природи, біосфери, ноосфери, Космосу, антисвіту, Божої Матері, Ісуса Христа, Духа Святого і Бога з ТМТ; забезпечує структурне з'єднання, взаємозв'язок та інформаційно-енергетичний взаємообмін між усіма структурно-функціональними рівнями всіх тіл людини, одночасно проводить інформації, мікрочастки, антимікрочастки, енергії, світло, інформаційно-енергетичні субстанції і біоплазми різних діапазонів електромагнітного спектра до будь-якої структури будь-якого ТМТ; при будь-яких структурно-функціональних порушеннях у системі каналів відповідного діапазону електромагнітного спектра автоматично встановлюються компенсаторні шляхи інформаційно-енергетичного забезпечення тіл людини. Правозіркова система каналів не може проводити інформації, мікрочастки, антимікрочастки, антиатоми, інформаційно-енергетичні субстанції і біоплазми від інформаційно-енергетичних полів антисвіту до білого і золотого ТМТ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильчук А. Л. Функціональна анатомія інформаційно-енергетичних каналів тонкоматеріальних тіл людини. – Львів.: „Каменяр”, 2003. – 384 с. з іл.
2. Васильчук А. Л. Атлас функціональної анатомії тонкоматеріальних тіл людини. – Львів.: „Каменяр”, 2003. – 648 с. з іл.
3. Васильчук А. Л. Система інформаційно-енергетичних каналів тонкоматеріальних тіл людини. //Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. /Ред.- доц. Ю.М. Панишко.- Л.: „ПП Бодлак”. 2006. Вип. 13.- С. 8-18.

Ю.В. ВІНТЮК

СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглянуто проблему поширення насильства в загальноосвітніх навчальних закладах, здійснено огляд наявних можливостей для її вирішення засобами соціальної роботи. Запропоновано створити систему запобігання насильству. Наведено відомості про її основні елементи і особливості їхнього функціонування, що сприятиме вирішенню завдання формування здоров'я як окремої особи, підлітків і молоді передусім, так і суспільства загалом.

В статті рассмотрена проблема распространения насилия в общеобразовательных учебных заведениях, осуществлен обзор имеющихся возможностей для ее решения средствами социальной работы. Предложено создать систему предотвращения насилия. Приведены сведения о ее основных элементах и особенностях их функционирования, что будет способствовать решению задания формирования здоровья как отдельной личности, подростков и молодежи, прежде всего, так и общества в целом.

A problem of spreading of violence in general educational establishments is considered, the review of present possibilities for its decision by means of social work is carried out in the article. It is offered to create the system of prevention of violence. Information about its basic elements and features of their functioning, that will be influencing the decision of task of both forming health of an individual, teenagers and young people, so the societies on the whole is given.

Розповсюдження насильства в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах зумовлено двома об'єктивними соціально-економічними причинами, які наявні в нашій країні, і є частковим проявом загального неблагополуччя. Ситуація в загальноосвітніх школах неодноразово висвітлювалася в ЗМІ, зокрема, в газетах (див., напр.: [3; 16; 17] та ін.) і по телебаченню (СТБ, «Правила життя: "Школа вчавання"» та ін.). Особливої актуальності даній проблемі надає та обставина, що насильство є проявом протиправної, тобто злочинної поведінки, а злочинність неповнолітніх та молоді на сьогодні є однією з найактуальніших проблем у всьому світі.

Виняткової ваги даній проблемі надає та обставина, що розповсюдженість насильства в середовищі підлітків та молоді є важливим чинником, який обумовлює процес формування їхнього здоров'я, причому не лише соціального, але й психічного і фізичного. Відтак ситуація, що склалася, потребує детального вивчення, а також реалізації комплексу заходів, спрямованих на її виправлення. Слід також відзначити, що поширення насильства є проявом особистісного і соціального нездоров'я в суспільстві. Адже здоровий спосіб життя, в межах всього суспільства, передбачає відсутність насильства у вирішенні як особистих, так і суспільних проблем. Причому саме діяльність соціальних працівників покликана сприяти подоланню наявної ситуації і оздоровленню суспільства.

Проблемі насильства серед підлітків і молоді присвячено немало наукових праць [2; 7; 8; 11; 14] та ін. Різні методи корекційно-виховної роботи з агресивними підлітками наведені в спеціальній літературі [1; 4; 5; 10; 12; 13; 15] та ін. Проте інформація про цілісну систему попередження насильства в загальноосвітніх навчальних закладах у фаховій літературі відсутня. Відтак ряд питань, пов'язаних з даною проблемою, зокрема, можливості подолання насильства в сучасних умовах, потребують подальшого вивчення, що зумовило проведення даного дослідження.

Мета роботи: вивчення можливостей для створення системи запобігання насильству в загальноосвітніх навчальних закладах.

Пошук можливостей попередження насильства доцільно розпочати з вивчення сутності даного явища; передусім необхідно навести визначення даного поняття. *Насильство – різновид жорстокості, що проявляється у свідомих фізичних, психічних чи інших діях одної людини проти іншої для підкорення її своїй волі, примушування до небажаних або неприйнятних для неї дій.* Під жорстокістю, в найширшому сенсі, розуміють негуманне ставлення до інших. Відповідно, насильство має ту ж природу, що й жорстокість, а саме: відсутність навичок соціально прийнятних способів взаємодії з оточуючими (особистісна нерозвиненість) або ж неможливість їх реалізації в наявних умовах. Однак, з точки зору необхідності побудови здорового суспільства, тільки утвердження ідеалів гуманізму в повсякденному житті може призвести нашу країну до побудови правової, демократичної держави.

Залежно від форм прояву розрізняють наступні види насильства [6, с. 27]:

- фізичне (побиття);
- психологічне (погрози);
- економічне (позбавлення або обмеження засобів до існування);
- сексуальне та ін.

Оскільки насильство, на відміну від інших різновидів жорстокості, передбачає здійснення певних дій, його можна розглядати як різновид поведінки. Відповідно, необхідно розглянути причини насильницької поведінки і можливі способи її корекції.

Яке **призначення насильницької поведінки?** З точки зору психології, насильство – це патологічний, соціально неприйнятний спосіб вдоволення потреб в умовах обмеженості ресурсів, необхідних для соціально прийнятного їх задоволення. Насильство передбачає відносини з позицій сили (або переваги) з метою підпорядкування власній волі (задля незаконного отримання благ). Полягає у вирішенні проблем з позиції сили, ігноруючи при цьому прийняті в суспільстві норми поведінки.

Причому не завжди для прояву насильства потрібна наявність певної ситуації. Розвиток у соціально несприятливих умовах призводить до формування відповідних якостей особистості, (жорстокість, зневага, егоїзм та ін.), які можуть проявлятися за будь-яких умов, навіть якщо наявна ситуація не сприяє цьому. Аналогічно, протилежні якості (гуманність, доброзичливість,

толерантність та ін.), будучи сформованими, проявляються однаково за будь-яких умов, навіть якщо наявна ситуація сприяє проявам насильства. В даному випадку йдеться про наявність або відсутність соціального здоров'я особи.

Насильство – різновид поведінки, що полягає у примушуванні одними людьми інших до здійснення певних дій або вчинків всупереч їхнім бажанням та намірам (і має наслідком завдання шкоди жертві та іншим). З позицій теорії свободи, насильство – це обмеження свободи людини проти її волі задля здобуття вигоди.

Насильство пов'язано з застосуванням сили (на відміну, скажімо, від крадіжки, яка теж завдає збитків), або ж демонстрації переваги: фізичної, психологічної чи ін., що змушує підкоритись. В ситуації насильства завжди є насильник і жертва. Насильник завдає шкоди іншому задля отримання вигоди (вдоволення потреб), а жертва зазнає втрат (що перешкоджає задоволенню її потреб).

Отже, насильство – один з різновидів асоціальної, протиправної поведінки, що супроводжується застосуванням сили або містить дії з позицій сили. Оскільки наявне неспівпадіння інтересів, бажань, намірів, насильство провокує конфлікт між взаємодіючими сторонами. Конфліктна ситуація потребує врегулювання, передусім, захист інтересів жертви.

Причини насильства в школах різняться залежно від проявів. Нерідко в сучасній школі має місце жорстоке ставлення вчителів до учнів, що може мати наступні причини [6, с. 22]:

- невміння вчителів будувати демократичні стосунки з дітьми, спілкуватися, розв'язувати конфлікти раціональним шляхом;
- низький рівень професійної етики;
- звичка до ініціативності, команд, які реалізують професійні завдання в найкоротший час, що призводить до авторитарності педагогів, ігнорування потреб і прав окремої дитини;
- звичка до позиції “вчитель-дитина” (суб’єкт-суб’єктних стосунків) і зловживання цією позицією;
- професійне вигорання педагогів та ін.

В сучасній школі також розповсюджені прояви жорстокості одних дітей по відношенню до інших. Причини жорстокого поводження в середовищі школярів [6, с. 22]:

- боротьба за лідерство;
- зіткнення різних субкультур, цінностей, поглядів і невміння толерантно ставитись до них;
- агресивність та віктимність;
- наявність у дитини психічних чи фізичних вад;
- заздрість;
- відсутність предметного дозвілля та ін.

Розглядаючи насильство в школах, не можна упускати ще одну важливу сферу його прояву – насильство в сім'ї. Адже нерідко діти переносять сюди звичні для них моделі поведінки. Оскільки насильство в сім'ях розповсюджене переважно в певних соціальних прошарках, можна стверджувати, що воно має соціальну складову. Тут знову повертаємося до витоків проблеми, яка полягає в тому, що дитина зростає у здоровому або нездоровому середовищі, і даний чинник обумовлює процес формування її здоров'я.

Насильство в нашому суспільстві, серед підлітків і молоді зокрема, в наш час набуло значного розповсюдження, що теж має свої причини. Основні **причини поширення насильства** серед підлітків наступні:

- низький рівень життя;
- девальвація гуманістичних цінностей;
- відтік педагогів зі сфери освіти в інші, перспективніші галузі;
- масовий виїзд за кордон і бездоглядність дітей;
- дисфункції сучасної сім'ї;
- створення привілейованих середніх спеціальних навчальних закладів;
- відхід в минуле авторитарної педагогіки;
- падіння престижу професії вчителя;
- культ сили і пропаганда насильства через ЗМІ та ін.

Під впливом цих факторів формуються відповідні мотиви, що спонукають школярів до проявів насильницької поведінки.

Розповсюджені прояви насильства в школах теж відомі. Оскільки насильство є проявом антисуспільних, протиправних дій, воно є різновидом злочинної поведінки. Основні види злочинів серед неповнолітніх [6, с. 41]:

- злісне хуліганство;

- завдання тілесних ушкоджень;
- пограбування;
- вимагання;
- крадіжки;
- шантаж;
- згвалтування та ін.

Як видно з наведеного переліку, практично всі злочини в середовищі неповнолітніх пов'язані з насильством. Що змушує підлітків і молодь вдаватися до насильства? Аналіз випадків насильства в школах дає змогу встановити мотиви, що зумовлюють його поширення серед підлітків у сучасних умовах.

Поширені мотиви насильницької поведінки [6, с. 41]:

- прагнення заволодіти цінною річчю;
- потреба мати власні гроші;
- прагнення бути “крутим”, задекларувати свою мужність, самостійність, незалежність;
- прагнення бути авторитетним в колі однолітків, бажаним у товаристві;
- бажання не відставати від моди, мати те ж саме, що й однолітки, діти заможних батьків та герої кінофільмів;
- прагнення не підвести друзів, довести їм, хто “господар”, не бути “білою вороною”;
- безкарність;
- відсутність опору з боку жертви її повна залежність від нападників;
- вдалий збут краденого;
- поява відчуття впевненості, “господаря життя”;
- керівництво досвідченого “вожака” та ін.

З аналізу причин і мотивів постають завдання діяльності з попередження насильству:

- унеможливлення виникнення умов, в яких культивується насильницька поведінка;
- налагодження контролю за поведінкою;
- формування соціально прийнятних інтересів та мотивів поведінки;
- встановлення покарань за правопорушення;
- формування здорових потреб і життєвих цінностей;
- виховання гуманних норм поведінки;
- змістовне заповнення дозвілля;
- навчання самозахисту та ін.

Соціальна робота в нашій країні пройшла етап становлення, але не поширила свою діяльність на загальноосвітні заклади, навіть ті, які найбільше в ній зацікавлені. Проте запроваджувати соціальну роботу, перш за все, доцільно саме зі шкіл, оскільки саме виховання підростаючого покоління дає змогу впливати на майбутню ситуацію в суспільстві. Так, наявна система захисту дітей від жорстокого поводження [15] не функціонує в загальноосвітніх закладах. Можливості цієї системи повинні бути використані, проте дану систему необхідно переорієнтувати на роботу в школах та інших закладах системи освіти. Міська система запобігання насильству в загальноосвітніх навчальних закладах повинна стати складовою цієї загальнодержавної системи. Вона з самого початку може створюватись як складова цієї системи, яка розміщена і функціонує безпосередньо в школах.

Про труднощі діяльності цієї системи, саме з попередження насильства в школах, загалом, відомо. На підтвердження цього можна зіслатись на наступні факти. Захист дітей від жорстокого поводження в системі освіти – обов'язок інспекторів з охорони прав дітей у районних управліннях освіти та науки і громадських інспекторів з охорони прав дітей у загальноосвітніх школах (як правило, вчителів цих шкіл). Однак ці посади є не у всіх районних управліннях освіти і науки, а серйозна, систематична кропітка робота на громадських засадах інспекторів у школах майже неможлива [15, с. 122].

Цитуємо далі: Відповідальність за життя і здоров'я дітей у школі несе директор. З 1.01.2005 р. введена в штатний розклад загальноосвітніх шкіл посада соціального педагога, фінансування якої ще відсутнє. Але саме соціальний педагог повинен виконувати ту роботу, яку виконували на громадських засадах шкільні інспектори з охорони прав дітей [15, с. 122]. До сказаного можна додати наступне: посади соціального педагога до сьогодні є не у всіх школах. Проте навіть за його наявності соціальний педагог зможе охопити роботою “важких” дітей лише в звичайних загальноосвітніх школах. Натомість запропонована система попередження насильства повинна функціонувати передусім в “неблагополучних” школах [3; 17], де зусиль одного соціального педагога буде

недостатньо.

Для створення системи запобігання насильству в школах було використано наявний досвід проведення такої роботи (напр. [5; 10; 12; 14; 15] та ін.). Загалом, запобігання насильству полягає у створенні умов, за яких воно стає недоцільним і неможливим. Як можна перешкодити насильству? Передусім:

- допомогти кривднику, навчити вдовільняти наявні потреби, не вдаючись до насильства;
- захистити скривдженого, навчити його самозахисту тощо.

Загалом, необхідно навести порядок і дисципліну в закладі. Якщо в школі діють законодавчі норми і педагогічні принципи, в ній немає місця насильству. Там, де наявне насильство, школа не виконує своїх соціальних функцій. Загалом, йдеться про відновлення функціонування освітнього закладу як соціального інституту.

Системою передбачено охопити неблагополучні школи, передусім у м. Львові, за згодою керівництва конкретного навчального закладу.

Робота повинна проводитися в наступних напрямках:

1. Створення умов, за яких насильство є недоцільним (зміна ситуації).

Ситуацію потрібно взяти під контроль: безконтрольність і безкарність потурають насильству.

2. Створення умов, за яких насильство стає неможливим (зміна психології: формування соціально бажаних якостей особистості).

В результаті зміни ситуації формуються інші стосунки, відповідно, відбуваються зміни в психології, мотивації поведінки і діяльності.

Найважче буде врегулювати ситуацію, для цього потрібно буде задіяти значні зусилля протягом певного часу; потім необхідно буде її лише підтримувати, для чого достатньо задіювати значно менші зусилля, достатньо тривалий час. Саме тривалість ефекту післядії визначатиме ефективність функціонування системи.

Запропонована система містить наступні **основні складові**.

Інформаційна підсистема. Включає комплекс інформаційних матеріалів, необхідних для налагодження функціонування системи. Це програма заходів; інформація для працівників школи, виконавців програми, учнів, методичні матеріали, а також PR та ін.

Виховна підсистема. Включає комплекс педагогічних засобів, за допомогою яких буде здійснюватись – корегуватись і підсилюватись – виховний процес; зокрема, способи і методи, закладені у виховні заходи, заняття, підходи і способи роботи, а також реалізовуваних у бесідах, диспутах, консультаціях та ін.

Управлінська підсистема. Включає комплекс організаційних заходів, спрямованих на досягнення злагодженого функціонування всіх елементів системи та налагодження процесу взаємодії вчителів, соціальних працівників, учнів, батьків, зацікавлених організацій та осіб.

Підсистема забезпечення. Включає діяльність зі забезпечення системи необхідними матеріально-технічними ресурсами, передусім коштами, які необхідні для створення і налагодження як самої системи, так і захисту, надання допомоги тощо.

Дослідницька підсистема. Включає діяльність з проведення наукових досліджень, які повинні забезпечити запиту працівників, задіяних у створенні і налагодженні діяльності системи запобігання насильству.

Зміну ситуації в неблагополучних школах передбачено досягти за рахунок підсилення педагогічного колективу (який має основним завданням навчання, і обмаль можливостей для виховання “важкого” контингенту), фахівцями з роботи з “важкими” підлітками, передусім соціальними працівниками і соціальними педагогами (які будуть займатися в основному вихованням, передусім превентивним і перевихованням). Вони будуть визначати і здійснювати втручання на всіх рівнях практики [6, с. 30]:

- *мікрорівні* (індивідуальна робота зі школярами, схильними до проявів жорстокого поведінки та схильними до віктимної поведінки);
- *мезорівні* (робота з групами школярів, класами, сім'ями та ін.);
- *макрорівні* (робота з поширення досвіду і подальшого впровадження системи, забезпечення підтримки відповідальних посадових осіб, громадськості і влади, виконання наукових досліджень та PR діяльності).

Будуть здійснюватись наступні **види діяльності** (відповідно до функцій соціального працівника, цит. за [6, с. 31-33]):

- *діагностика* – вивчення та аналіз ситуації в школах, особливостей соціального функціонування школярів в наявних умовах, оцінювання результативності втручання та ін.;

проблеми.

- *перетворення* – надання необхідної допомоги для позитивної зміни ситуації;
- *комунікація* – встановлення і підтримання контактів з тими учнями, з якими ведеться конкретна робота, а також (в разі потреби) з вчителями та батьками;
- *організаторська* – організація проведення необхідних робіт, координація елементів системи та ін.;
- *посередницька* – забезпечення належного представництва інтересів учнів, з якими проводиться робота, у їхньому соціальному оточенні;
- *охоронно-захисна* – підтримка та захист інтересів школярів, які зазнають насильства, представництво в різних інстанціях та ін.;
- *профілактична* – проведення заходів, спрямованих на підтримку та захист належного рівня функціонування клієнтів та підтримку їхнього здоров'я;
- *психотерапевтична* – вплив на ті сфери функціонування клієнта для сприяння зміні його ставлення до проблеми та вирішення цієї проблеми;
- *коригувально-реабілітаційна* – реалізація заходів втручання для внесення змін у життя і діяльність клієнтів, коригування їхнього соціального функціонування та надання допомоги у відновленні та пристосуванні до нових умов та правил життєдіяльності, створення сприятливих умов для реалізації права на освіту та ін.;
- *психолого-педагогічна* – виховний вплив на поведінку і світосприйняття клієнта, задоволення його інтересів та залучення до участі у заходах культурного дозвілля, технічної та художньої творчості, заняттях спортом;
- *адміністративно-управлінська* – керівництво втручанням, організація діяльності служби запобігання насильству в школі, забезпечення її роботи тощо.

Передбачено реалізувати різні форми співпраці: так, виховні заходи, заходи з організації дозвілля планується проводити спільно з педагогічним колективом школи, зацікавленими організаціями, як правоохоронного, так і патріотичного, спортивного, релігійного спрямування та ін., громадськими у т.ч.; адміністративні заходи – спільно з керівництвом, як школи, так і міського відділу управління освіти тощо.

В ході налагодження роботи з функціонування системи передбачено задіяти різноманітні **фактори попередження насильства**:

1) *на макрорівні* – пропаганда подолання насильства в сучасній школі, контроль за його поширенням, формування громадської думки, домагання підтримки влади всіх рівнів, інстанцій сфери освіти та ін.

2) *на мезорівні* – реалізація програми попередження насильства шляхом впровадження її в навчальні заклади міста, робота з сім'ями та поширення інформації через ЗМІ;

3) *на мікрорівні* – розкриття сутності насильства як паталогічного способу адаптації до несприятливих соціальних умов, моральне виховання особистості школярів та ін.

Один з напрямків роботи буде спрямовано на те, щоб надати дітям, які перебувають у скрутному становищі, необхідну допомогу, щоб задовільнити їхні потреби і уникнути розвитку патогенної поведінки. Ще один напрям діяльності буде спрямовано на те, щоб спрямувати агресивну енергію школярів у соціально прийнятне русло. Передбачено залучити до співпраці ГО, які проводять виховну роботу з підлітками, передусім "Пласт". Передбачено також організацію гуртків за інтересами, спортивних секцій та ін.

Оскільки, як відзначалося раніше, насильство провокує конфлікти, доцільно налагодити застосовування в школах сучасних методик примирення конфліктуючих сторін [4], що дозволить поширити цивілізовані способи їхнього вирішення мінімізувати шкідливі наслідки конфліктів.

Для забезпечення діяльності системи в школі **передбачено здійснити**:

1) Моніторинг – для з'ясування ситуації з поширенням насильства в школах міста і виявлення найнеблагополучніших у даному відношенні шкіл;

2) Профілактика – проведення заходів запобігання насильству в школах, як у індивідуальних, так і групових формах;

3) Управління конфліктами – здійснення посередництва у вирішенні конфліктів для оптимального їх розв'язання та мінімізації можливих негативних наслідків;

4) Подолання наслідків – реабілітація стосунків, налагодження оптимального морально-психологічного клімату в класах.

Етапи створення системи запобігання насильству:

- проведення консультацій з зацікавленими сторонами;
- погоджувально-координаційна робота;
- планування діяльності;
- залучення необхідних сил;
- навчання персоналу;
- залучення необхідних ресурсів;
- налагодження управління.

Система потребує впровадження у всіх “неблагополучних” школах міста. Передусім доцільно провести її апробацію в одній з таких шкіл, для відпрацювання різних складових, набуття необхідного досвіду і налагодження взаємодії окремих ланок. Провести апробацію всіх елементів системи можна силами студентів, які навчаються за спеціальностями “Соціальна педагогіка” і “Соціальна робота”. Для широкого її впровадження – в межах міста – необхідно підключити Міський відділу освіти і відповідні служби по роботі з підлітками при Міській раді, створити міський координаційний центр і т.д.

Передбачено застосувати різні методи роботи з важкими дітьми, які описані в спеціальній літературі (див., напр.: [9, с. 34-36]).

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки:

1. На сьогодні є можливим створити систему запобігання насильству в середніх загальноосвітніх навчальних закладах, яка повинна охопити, передусім, “неблагополучні” школи і підсилити їхній виховний вплив.

2. Основним функціями системи запобігання насильству в загальноосвітніх школах є: обмеження впливу негативних факторів, що провокують прояви насильства і підсилення педагогічної роботи з важковиховуваними і педагогічно занедбаними учнями.

3. Впровадження комплексу заходів, спрямованих на попередження насильству в загальноосвітніх школах, передбачає здійснення профілактично-виправної роботи з застосуванням способів і методів соціальної педагогіки та соціальної роботи з задіянням фахівців відповідного профілю.

4. Для підсилення педагогічного впливу доцільно створити спеціальну службу, при Міському відділі освіти, (і під егідою Міськради) у розпорядженні якої будуть спеціальні робочі групи, здатні оперативно надавати необхідну допомогу педагогам в тих навчальних закладах, які її потребують.

Впровадження системи запобігання насильству в загальноосвітніх навчальних закладах буде сприяти подоланню проявів патогенної поведінки, формування здоров'я підростаючого покоління і утвердження в середовищі підлітків і молоді здорового способу життя. Необхідно також відзначити, що для подолання насильства в загальноосвітніх навчальних закладах потрібні глибокі соціальні зміни у нашій державі, у різних сферах і в масштабах всього суспільства.

Оскільки всі аспекти даної проблеми не можливо висвітлити в одній статті, в майбутньому передбачено продовжити дослідницьку роботу в даному напрямку, за результатами якої написати монографію на дану тему, яка буде містити виклад як теоретичних, так і методичних засад побудови запропонованої системи, а також досвіду впровадження і застосування окремих її елементів на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агаркова Н. Законодавче забезпечення соціально-правового захисту дітей // Рідна школа. – 2007. – № 2. – С. 9-12.
2. Бандура А., Уолтерс Р. Подростковая агрессия. – М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1999. – С. 352-371.
3. Вінтюк Ю. Школа в зоні суспільного конфлікту // Львівська газета. – № 19(327). – 2008, 12 лютого. – С. 5.
4. Вінтюк Ю.В. Методики примирення конфліктуючих сторін і можливості їхнього застосування для формування соціального здоров'я підлітків та молоді // Здоровий спосіб життя. – 2008. – № 28. – С. 14-19.
5. Иванцова А. Работа социального педагога с детьми из неблагополучных семей // Воспитание школьников. – 2000. – № 7. – С. 22-25.
6. Клос Л.Є., Микитенко Н.О. Вступ до практичної соціальної роботи. – Львів: Вид-во НУ “ЛП”, 2005. – 136 с.
7. Ковальчук М. Право на захист від жорстокого поводження та всіх форм насильства щодо

... // Рідна школа. – 2007. – № 2. – С. 15-18.

8. Корнієнко І. Насильство в молодіжному середовищі та основні причини, що його породжують // Практ. психол. та соціальна робота. – 2002. – № 7. – С. 4-9.

9. Курлик І.С. Соціальна педагогіка. – Львів: Вид-во НУ “Львівська політехніка”, 2003. – 112 с.

10. Ладькова О.В. Междисциплинарные команды специалистов Нижнего Новгорода в профилактике насилия и жестокого обращения с детьми // Вестник психосоц. и коррекц.-реабилитаци. работы. – 2006. – № 2. – С. 69-78.

11. Лойко Л.С., Лойко Є.Є., Рисинець Т.П. та ін. Психологічні аспекти проявів насилля серед дітей // Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. – Т. 1. – Харків, 2008. – С. 168-171.

12. Предупреждение насилия в школе // Воспитание школьников. – 2005. – № 7, 9, 10. – 2006. – № 3 – № 6. – 2007. – № 2, 9, 10.

13. Про вжиття додаткових заходів щодо профілактики та запобігання жорстокому поводженню з дітьми: наказ Мін-ва освіти і науки України від 25.12.06 № 844 // Інформ. зб. Мін-ва освіти і науки України. – 2007. – № 3(січень). – С. 19-32.

14. Ролінський В. Соціально-педагогічна проблема запобігання насильству над підлітками та його подолання // Рідна школа. – 2005. – № 9. – С. 7-9.

15. Система захисту дітей від жорстокого поводження / За ред. К.Б. Левченко, І.М. Трубавіної. – К.: Держсоцслужба, 2005. – 396 с.

16. Цымбал Е. Их единственная вина – беспомощность: насилие в школе: как ограждать от него ребенка // Первое сент. – 2001. 21 апр. (№ 29). – С. 3.

17. Школа підвищеного ризику // Газета по-львівськи. – № 2, 13-19 грудня 2007 р. – С. 1, 3.

О.Т.ІВАНІВ, О.І.РЯБУХА

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ, ХВОРИХ НА БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ (СТАДІЯ РЕМІСІЇ)

Розглядаються підходи до індивідуалізації фізичної реабілітації підлітків, хворих на бронхіальну астму.

Рассматриваются подходы к индивидуализации физической реабилитации подростков, больных бронхиальной астмой.

The questions of individualization of physical rehabilitation of teenagers with Bronchial asthma have been investigated.

Актуальність. Бронхіальна астма (БА) одна з тих важливих проблем, що мають не лише медичне, але й соціальне значення (Іванів О. Т., Рябуха О, І.). Згідно з сучасними поглядами бронхіальна астма не є тільки епізодами утрудненого дихання - це захворювання зумовлене хронічним запальним процесом бронхів і пов'язаною з цим їх гіперреактивністю. Епідеміологічні показники є доволі невтішними: за даними уніфікованих досліджень (ISAAC) поширеність БА серед дітей коливається від 5% до 22%, причому найвищі показники встановлено серед дітей віком 14 років (Попова І. В., 2004).

У розвинутих країнах частота БА досягає 8% серед дорослого і 15% серед дитячого населення (Акопян А. З., 2000). Згідно з даними окремих досліджень, в Україні у 1995 р. захворюваність на БА серед підлітків становила 41,3 випадки на 10 тис. населення; у 2000 р. цей показник становив в них 60,8 випадків, тобто за 5 років встановлено зростання захворюваності на 34% (Недельська С. М., 2005). Клименко В. Н., після обстеження у 2005 р. 13250 дітей м. Харкова, зазначає, що симптоматику БА мають 36,4% обстежених. За даними досліджень Л. В. Беш (1998), проведених у алергологічному відділенні Львівської міської дитячої клінічної лікарні, частота захворювання на БА з 1995 по 1998 р. зросла в 1,4 раза; із загальної кількості дітей, яких було проліковано з приводу цієї патології, 68,5% становили діти підліткового віку, з них у 25,6% випадків діагностовано важку форму БА (Беш Л. В.).